

Právo či povinnosť: prečo by zdravotnícki pracovníci mali chrániť seba aj druhých pred chrípkou?

V súčasnosti v žiadnom členskom štáte EU/EEA nie je dosiahnutá cieľová úroveň 75 % zaočkovanosti proti chrípke, ktorá je odporúčaná Európskou radou. Nezaočkovaní zdravotnícki pracovníci ohrozujú zdravie zraniteľných pacientov, ktorí majú najvyššie riziko komplikácií, uvádza Pasi Penttinen, vedúci Programu pre chrípku a respiračné vírusové ochorenia v Európskom centre pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC).

Každoročne v Európe vírus chrípky postihuje milióny ľudí. Mnohí ľudia nevedia, že v porovnaní s inými infekčnými chorobami v Európe, chrípka zodpovedá za najviac úmrtí. Každý rok, 15 000 až 70 000 Európanov umiera v dôsledku chrípky a mnohí ďalší sú hospitalizovaní.

Vakcína proti chrípke je najúčinnější spôsobom ako zabrániť infekcii a šíreniu chrípky. Hoci nezaručuje 100 % ochranu, v prípade zdravotníckych pracovníkov zabezpečuje rozhodujúcu ochranu pred šírením vírusu na zraniteľných pacientov. Riziká nežiaducich reakcií po podaní vakcíny sú minimálne, väčšinou lokálne v mieste očkovania, a podstatne menej časté než komplikácie samotnej chrípky.

Vo väčšine krajín EÚ, majú zdravotnícki pracovníci nárok na očkovanie proti chrípke a je im to aj odporúčané. Avšak údaje zbierané ECDC ukazujú, že očkovanie medzi zdravotníckymi pracovníkmi v krajinách EU/EEA dosahuje úroveň 15 až 63 % - čo je menej ako cieľová úroveň odporúčaná Európskou radou v roku 2009.

Prečo je teda tak málo zdravotníckych pracovníkov očkovaných? Niektorí zdravotníci si jednoducho myslia, že nemôžu ochorieť, iní zase nepovažujú chrípku za závažné ochorenie, ktoré by ohrozilo ich zdravie. Ďalším chýba motivácia, keďže vakcína im nezaručuje 100 % ochranu.

Neopodstatnené obavy z nežiadúcich účinkov alebo dôvera v konšpiračné teórie sú tiež problémom, ktoré je potrebné riešiť. Mýty o očkovaní alebo presvedčenia o konšpiračných teóriách prevládajú medzi širokou verejnosťou, v neposlednom rade na online fórach a sociálnych sieťach ani zdravotnícki pracovníci bohužiaľ nie sú imúnni voči takýmto mylným informáciám.

Cielené komunikačné kampane pre zdravotnícky personál, s dôrazom na benefity a dôležitosť vakcinácie, tiež môžu zvýšiť úroveň zaočkovanosti. Existujú viaceré príklady v Európe, kedy kampane v sociálnych médiách a zábavné súťaže viedli k účasti personálu v týchto kampaniach.

Ako efektívna metóda sa zvýšenie zaočkovanosti sa ukázala stratégia, kedy kolegovia odporúčajú druhým kolegom, aby sa dali zaočkovať. Pri tejto metóde dochádza k tomu, že samotní kolegovia usmerňujú priebeh interakcie a to môže stimulovať záujem aj medzi bežnými ľuďmi.

Je potrebné, aby členské štáty EÚ zabezpečili dostupnosť vakcín pre všetkých zdravotníckych pracovníkov ako aj odstránili prekážky, ktoré by zabraňovali pracovníkom dať sa zaočkovať. Napríklad, niektorí zamestnanci sa nezaočkujú kvôli nevyhovujúcemu miestu či času očkovania. Kampane na pracoviskách zdravotníckych pracovníkov dokázali významne zvýšiť mieru zaočkovanosti.

Najväčšia zdravotnícka zamestnávateľská organizácia v Anglicku – NHS zamestnávateľia – si uvedomila daný stav a zabezpečuje vakcinačné kampane pre zdravotníckych pracovníkov od roku 2010. S použitím aktívnych kampaní vedených zdravotníkmi v sociálnych médiách pod hashtagom #flufighters, spolu s inými metódami, NHS zamestnávateľia dosiahli zvýšenie miery zaočkovanosti medzi zdravotníckymi pracovníkmi z 35 % na 70 % počas posledných desiatich rokov.

V súčasnosti existuje v Európe politické zázemie pre zvýšenie miery zaočkovania, predovšetkým pri osýpkach. Ide o príležitosť, ktorú je potrebné využiť aj pri chrípke, aby programy proti chrípke získali nevyhnutné financovanie ako aj podporu. Možnosť každoročného očkovania proti chrípke je právom každého zdravotníckeho pracovníka, ale malo by ísť aj o zodpovednosť k bezpečnosti jeho, jeho rodiny a svojich pacientov.

Autor:

Pasi Penttinen, vedúci programu pre chrípku, ECDC

ECDC je Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb, so sídlom v Štokholme (Švédsko). ECDC monitoruje a študuje chrípkové epidémie v Európe a poskytuje informácie a podporu štátom EU/EEA ohľadom chrípkovej pripravenosti a schopnosti reagovať.

Preložil: RÚVZ Trenčín